

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Η πυρκαϊά της Βέροιας του 1864

Λώλης Σμυρλής

doi: [10.12681/makedonika.9213](https://doi.org/10.12681/makedonika.9213)

Copyright © 2016, Λώλης Σμυρλής

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σμυρλής Λ. (2017). Η πυρκαϊά της Βέροιας του 1864. *Μακεδονικά*, 1, 518–519.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9213>

τριαντα ὀκαδες ἄλεβρι	λλ ας :	3	
	λλ ας :	29 :	90
ἔδωσα εἰς τὴν ἀνακομηδὴν τοῦ πατρός μας	10		
	39 :		90

δι' αὐτὰ τὰ ἔξοδα ὁποῦ ἔκαμα ἔλαβα ἐν ζευγα : προσκέφαλα κατιφένια, καὶ εἰκοσιτέσσαρες πῆχ : πανί με μεταξωτὲς οὐβγες

ὁπισθεν :

εδοσα τω χ : να μι φημια τασα κира δια μια ηηαπω παραδης 4

4. 'Επὶ τοῦ ἔσωφύλλου παλαιοῦ βιβλίου ἐντύπου, τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον « Λόγοι Ἑκκλησιαστικοὶ » καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ἐν Κλεισούρα κ. Κωνσταντῖνον Βούτσα ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐνθύμησις :

Εἰς τοὺς : 1808 : ἀπριλλίου : 5 : ἀνήμερα τοῦ πάσχα. εἰς τὸ σέβρα, ἐμαρτήρισεν, ὁ 'Επί(σκοπος) Νικήτας. διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκρεμάσθη ἀπὸ τῶν ἀγαρινῶν καὶ ἔστο εἰς ἐνθύμησιν. καὶ καύχησιν, τῶν σεβρίαιων. ὁποῦ ὤξηώθησαν νὰ ἰδοῦν τοιοῦτον μυστήριον ὀφθαλμοφανῶς.

Α. Σ.

6. Η ΠΥΡΚΑ·Ι·Α ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΤΟΥ 1864

ΣΤΗ ΛΑ·Ι·ΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Συλλέγοντας καὶ μελετώντας τὸ λαογραφικὸ ὕλικὸ τῆς Βεροίας καὶ τῆς περιοχῆς τῆς εἶχα ἀκούσει κάποτε ἕνα τραγούδι ποῦ περιγράφει σύντομα ἕνα γεγονός σπουδαῖο γιὰ τὴν τοπικὴν ἱστορίαν, ποῦ ἀκόμη σήμερον ἀκούει κανεὶς τοὺς γέροντας νὰ μιλοῦν γι' αὐτό : τὴν πυρκαϊὰ τῆς Βεροίας τοῦ 1864. Τὸ παραθέτω ἔδω ὅπως τὸ ἄκουσα.

Στὰ χίλια οὐχτακόσια
κι' στὰ ἐξῆντα δυὸ
Αὐγούστου δέκα πέντε
μέρα Παναγιᾶς
κάηκε ἡ Βέροια
κι' ὅλα τὰ μαγαζιά.

Κάηκε ἡ Βέροια,
κι' ὅλα τ' ἀργαστήρια
Σπίτια μὴ γυαλιὰ
Σιντούκια μὴ παρὰ
Σιντούκια πατουμένα
Φουρέματα χρυσὰ
Σ' ὅλον τὸν κόσμον
ἥλιος ξαστεριά
Μέσα στὴν Καραβέργια
Ἀντάρα κι' φωτιά.

Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ μοῦ ἔδωκε ἀφορμὴ νὰ ζητήσω νὰ ἐξακριβώσω ἱστορικὰ τὴν ἔκτασι τῆς πυρκαϊᾶς αὐτῆς, ποὺ κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν γερόντων φαίνεται πὼς κατεστρεψε ἓνα μεγάλο μέρος τῆς Βεροίας. Κατὰ τὴ λαϊκὴ παράδοση ἡ πυρκαϊὰ αὐτὴ βρῆκε τὴν πόλιν τῆς Βεροίας χωρὶς κατοίκους, γιατί ὅλοι εἶχαν πάει στὸ Μοναστήρι τῆς Καλῆς Παναγιάς (Παναγιά Δοβρὰ) λόγῳ τῆς γιορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ποὺ ἄλλοτε ἦταν μεγάλο θρησκευτικὸ πανηγύρι γιὰ ὅλη τὴν περιφέρειαν τῆς Βεροίας.

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἦρθε νὰ μᾶς τὸ περιγράψῃ πιὸ συγκεκριμένα μὲ «**ἐνθύμηση**» ποὺ βρῆκα μὲ μέρα ἀνασκαλίζοντας τὰ παλιὰ εὐαγγέλια τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Βεροίας. Ἡ ἐνθύμηση αὐτὴ μαρτυροῦσε ὅχι πιά μόνον τὴν ἀλήθεια τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ἀλλὰ ξεκαθάριζε καὶ τὴ χρονολογία του. Δίδομε τὸ κείμενό της γιὰ πρώτη φορὰ στὴ δημοσιότητα ὅπως ἔχει μὲ τὴν ὀρθογραφία του :

« Β' τῆς ἡμέρας
Ἡμέρα Παρασκευῇ
εἰς τὰς 8 ὥρας α'

Κατὰ τῷ 1864 Αὐγούστου 14

Ἐγγενεν μνιὰ μεγάλῃς καὶ τρομερῆς Πυρκαϊᾶς εἰς τὴν πόλιν Βεῶδιαν, ἐκάησαν σπίτια ὑπὲρ τὰ 100 καὶ ἐργαστήρια καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα συμποσούμενα ὑπὲρ τὰ 300.

Ἐκαταναλώθησαν εἰς τὸ πῦρ ὅκτι ἑκκλησίαις, καθὼς καὶ ἡ Μητρόπολις καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον.

Ἐκάηκεν ἡ βιβλιοθήκη, θαυμαστὴ καὶ ἐξακουστὴ εἰς τὰς πέριξ πόλεις τῆς Μακεδονίας.

Καὶ ταῦτα ἐγράφησαν παρ' ἐμοῦ τοῦ Γρηγορίου Παπαθεοκλήτου οὐκ ἐνθῦμιοις πάντων τῶν ἀναγνωστῶν ».

ΛΩΛΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

7. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΦΙΛΙΚΩΝ

Ἡ ἰδέα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας διεδόθη καὶ ἐκαρποφόρησεν ἐν Μακεδονίᾳ κυρίως διὰ Μακεδόνων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Βόρειον Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἡγεμονίας τοῦ Δουναβέως ὡς καὶ εἰς τὴν Νότιον Ρωσίαν πολλοὶ ἦσαν οἱ Μακεδόνες πρωτοπόροι τῆς ἰδέας ταύτης ¹⁾.

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία, καρπὸς τοῦ πατριωτικοῦ αἰσθήματος ὅλων τῶν Ἑλλήνων, εἶναι δημιούργημα γνησίως ἐθνικόν. Ἐξῆπνεσε εἰς τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων τῆς ἀθανάτου ἐκείνης γενεᾶς τὸν ληθαργοῦντα συνεπείᾳ τῶν ἄλλων.

1. Λεπτομερεῖας περὶ τῆς δράσεως τῶν Μακεδόνων Φιλικῶν καὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐν Μακεδονίᾳ, βλέπει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν βραβευθεῖσαν ἐργασίαν μου «ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ 1796 - 1832 », ἥτις ἐκτυπώθησα ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν πρό τινας.